

Advent 2022: Verbondenheid.

(3) Verbind je met Gods droom

Lezing

De woestijn zal zich verheugen, de dorre vlakte vrolijk zijn, de wildernis zal jubelen en bloeien, welig bloeien als een lelie, jubelen en juichen van vreugde.

De woestijn tooit zich met de luister van de Libanon, met de schoonheid van de Karmel en de Saron. Allen aanschouwen de luister van de HEER, de schoonheid van onze God.

Geef kracht aan trillende handen, maak knikkende knieën sterk. Zeg tegen het moedeloze volk: 'Wees sterk en vrees niet, want jullie God komt met zijn wraak. Gods vergelding zal komen, Hijzelf zal jullie bevrijden.' Dan worden blinden de ogen geopend, de oren van doven worden ontsloten. Verlamden zullen springen als herten, de mond van stommen zal jubelen

Wie door de HEER bevrijd zijn, keren terug. Jubelend komen zij naar Sion, gekroond met eeuwige vreugde. Blijdschap en vreugde komen hun tegemoet, gejammer en verdriet vluchten weg.

Jes 35,1-6a.10 (NBV21)

Overweging: Verbinding met mensen in detentie

Beste mensen,

Toen Geertrui mij onlangs vroeg of ik hier vandaag een overweging wou brengen rond 'verbondenheid met mensen in detentie', kon ik dat niet weigeren maar tegelijkertijd dacht ik: Och, juist nu...? Net nu gigantische problemen in gevangenissen, bij justitie, en ook allerlei vreselijke misdaden bijna elke dag in de media komen?

In de buitenwereld aandacht vragen voor mensen in de gevangenis, is sowieso altijd een grote evenwichtsoefening want naast de dader en zijn/haar familie, is er ook het slachtoffer of meerdere slachtoffers en ook hun families. Er is het penitentiair personeel en de ruimere samenleving... Allemaal betrokkenen die hun rechtmatige verwachtingen hebben... Ik zal hier niet verder op ingaan maar op de achtergrond speelt dit wel mee wanneer ik het straks over de grote nood aan verbondenheid zal hebben.

Toen Geertrui mij haar vraag stelde, herinnerde ze mij aan een kleine speech die ik gehouden had bij het afscheid van haar voorganger en van nog iemand anders van de stuurgroep van Tralies uit de weg. Dat is ondertussen al meerdere jaren geleden maar ik vond die tekst terug en wil daar graag nu een aantal elementen uit hernemen.

Ik vertelde toen over een merkwaardig bordje dat in die tijd aan de gevangenispoort was bevestigd. Vandaag kan je dat niet meer zien want, in de coronatijd, werd er een nieuwe poort geplaatst en dat bordje is verdwenen.

De vroegere poort stond altijd zo'n 80 cm open. Personeel en bezoekers konden via die opening gemakkelijk te voet naar binnen maar voor elk ander vervoer moest via een aanmeldingsknop gevraagd worden om de automatische schuifpoort van binnenuit open te maken. En op dat 'fameuze' bordje stond te lezen voor wie zo'n toegang geldig was.

En daar stond o.a. op: "voor gehechte en te hechten personen".

Ik vond dat een heel merkwaardige omschrijving, eigenlijk een vreemde woordkeuze.

Ik stond daar voor het eerst bij stil toen ik op een dag een artikel las waarin aan de psychiater Dirk de Wachter werd gevraagd om 5 boeken te noemen die zijn leven veranderd hadden. Eén van die boeken was van de Franse schrijver Michel Houellebecq. Dirk de Wachter zei over deze man het volgende: "Onder zijn cynische, donkere, nihilistische en pornografische schrijfstijl zit een ongelooflijk verlangen

naar liefde en *hechting*.” En wat verder in dat artikel zei hij: “Licht in de duisternis zal moeten komen van vele kleine initiatieven en van *hechting*, engagement, solidariteit en gezamenlijkheid.”

Het was duidelijk dat het woord ‘gehecht, hechten, hechting’ meerdere betekenissen moest hebben. Daarom heb ik toen de dikke Van Dale geraadpleegd. Het woord ‘gehecht’ heeft inderdaad drie betekenissen:

- De eerste is: door banden van liefde, vriendschap of warme genegenheid zich aan een ander verbonden voelend. Het is duidelijk dat in dit ieder geval niet de betekenis is die justitie daaraan geeft maar wel waar Dirk de Wachter naar verwijst.
- De tweede betekenis van ‘gehecht’ heeft betrekking met ‘zaken’: door persoonlijke herinneringen of voorkeur bijzondere waarde hechtend aan, bijvoorbeeld: gehecht zijn aan fotoboeken....
- En de derde betekenis is de juridische en wordt beschreven als: zich in hechtenis bevindend.

Merkwaardig toch hoe de eerste en derde betekenis van dat woord ‘gehecht’ een zeer uiteenlopende inhoud heeft. Bij de eerste betekenis gaat het over ‘verbondenheid’, terwijl de afzondering die het gevolg van zich in hechtenis bevinden, net die verbondenheid onder druk zet, beschadigt, verbreekt.

Was het maar zo dat elke mens tijdens zijn straftijd in de gevangenis opnieuw kan gehecht worden aan zichzelf, dat de brokstukken worden bijeengebracht, én indien mogelijk ‘gezegend’. ‘Brokstukken zegenen’ is een uitspraak van de jezuïet Jan van Kilsdonk. Voor hem gaat van ieder mens een appel uit dat luidt (ik citeer): *“Bemin mij, wees mij nabij, herken mij, ontdek mij als je lotgenoot, veracht mij nooit, geef mij nooit op. Hou toch voor mij – ondanks alles, en hoe dan ook – een laatste rest van eerbied.”*

‘Een laatste rest van eerbied, ondanks alles en hoe dan ook’... ik denk nu aan die eenzame uitvaart van Leon op 31 oktober II. Sommigen van jullie waren er bij. Leon was vanuit een andere gevangenis naar de ziekenboeg van de gevangenis van Brugge overgebracht waar hij kort nadien overleed.

Er was nauwelijks of niets geweten over deze man. Vanuit de aalmoezeniersdienst kwam een oproep om op deze ‘eenzame uitvaart’ aanwezig te zijn en eventueel mee te zingen.

Ikzelf had de week voordien mijn vader begraven, na een mooi en lang en voltooid leven van 92 jaar. Omringd door zijn kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en mensen die hem of ons genegen waren. Het idee dat er iemand anoniem en eenzaam zou begraven worden, was voor mij ondraaglijk en dat was het ook voor tientallen andere mensen. Onverwacht was op dit afscheid ook één van de zonen van Leon aanwezig. Als ik vooraf niks wist over Leon, dan wist ik toch nadien heel zeker dat hij voor minstens één iemand ‘een vader’ was geweest, ondanks alles en hoe dan ook....

Was het maar zo dat elke mens in detentie diep verbonden kan leven met het leven zelf.

Hoe verscheurd dit leven kan zijn, wordt zo inlevend verwoord in een gedicht van Hans Claus, directeur van de gevangenis van Oudenaarde. Hij schrijft vanuit het standpunt van mensen in detentie, van nietige, beschadigde en vernederde mensen.

De titel van het gedicht is 101.

wij die gewoon zijn om voor de stomste vraag
rapportbriefjes te schrijven
en in drievoud te herschrijven
omdat het eerste toch verloren ging

die weten dat dit land ons wil vergeten
maar dat niet maken kan
door internationale akkoorden

wij die een wet hebben die niet is bekrachtigd
en hem liefhebben, die wet,
omwille van wat woorden

wij zijn de zinloosheid zelve
(.....)

wij leven niet, wij vragen het leven
per rapportbriefje aan
en dan de directeur die ons toch niet kan verstaan.

En tóch is het zo, zoals Dirk de Wachter zegt: “Licht in de duisternis zal moeten komen van vele kleine initiatieven en van hechting, engagement, solidariteit en gemeenschapszin.”

Eén van die vele kleine initiatieven in de gevangenis van Brugge is BrugBinnensteBuiten. Deze vzw werd opgericht begin 2020 maar kon door corona maar effectief starten in september vorig jaar. Er zijn hier verscheidene mensen die bij deze werking betrokken zijn. Over de verschillende deelwerken kan je meer lezen op onze website BrugBinnensteBuiten.be of op de twee folders die ik heb meebracht.

Ik wil het kort nog even hebben over één van de deelwerkingen, namelijk het open houden van een winkeltje in de wachtzaal voor de bezoekers, dit op zaterdag, voorlopig om de veertien dagen. Dit winkeltje ‘Soaps & Sweets’ bestond reeds voor Corona en werd toen uitgebaat door vrijwilligers van het CAW. Omwille van interne verschuivingen van prioriteiten werd aan ons gevraagd om de werking van de winkel over te nemen, net zoals het Sociaal Bezoek dat nu Brugbezoek wordt genoemd en waarbij vrijwilligers om de 2 à 3 weken individueel op bezoek gaan bij mensen die nooit of nauwelijks bezoek krijgen.

Waarom een winkeltje in de wachtzaal voor bezoekers? Het is zo dat bezoekers niks van buiten mogen meebrengen voor hun familielid of vriend. Als wij de winkel openhouden daarentegen kunnen zij in de drie kwartier dat zij vooraf in de wachtzaal moeten wachten, een bestelformulier invullen en dat komen afgeven en betalen in de winkel. Vrijwilligers verpakken dan deze producten in doorzichtige plasticzakken en deze pakketten worden dan tijdens het bezoek zelf aan de tafel gebracht.

Wanneer ik dat nu zo vertel, dan lijkt het op gewoon ‘winkeltje spelen’. En toch, op elke winkeldag is er wel iets, of gebeurt er iets, waarbij ik denk: hier maken wij een klein of groot verschil.... Even een luisterend oor zijn, soms een klankbord voor frustratie, even een woord van begrip, van bemoediging, of een moment stilte en ontmoediging delen, of supporteren om zoveel trouw...

Oudejaarsdag valt nu toevallig in ons tweewekelijkse ritme. Zal er veel bezoek zijn op zo’n dag? We weten het niet. Maar ik zie ze voor me, die drie, soms vier mannen die elke winkeldag in de namiddag hun vrouw komen bezoeken. In de wachttijd zitten ze samen rond een tafeltje. Het heeft iets van een ritueel. Alleen al omwille van hen, zullen ook wij er die dag zijn. Maar misschien ook voor de oma en opa die hun kleinzoon komen bezoeken, of voor die vrouw die de vorige keer bezoek geweigerd werd omdat, door de overbevolking, de bezoekerszaal volzet was.

We zullen er ook zijn voor ‘de diender’ die sinds vorige week met ons meewerkt in de winkel. ‘Diender’ zijn is een vertrouwensfunctie voor een gedetineerde en dat moet hij in de gevangenis op een andere manier ‘verdienen’.

Wij, als vrijwilligers, staan (gelukkig) aan de andere kant en mogen vertrouwen géven... en vertrouwen hebben. Zalig toch?

Marijke Deconinck
De Lier, Brugge, 11 december 2022